

Drogok és hatásaik – Interaktív kiállítás

Hajdúböszörményi Egészségfejlesztési Iroda

2016. február 22. – 2016. március 4.

Útmutató és edukációs tartalom a kiállításhoz pedagógusok számára

Helyszín:

- Hajdúböszörmény, Sillye Gábor Művelődési Központ és Közösségi Ház

Amit a látogatók láthatnak:

- *Plakátkiállítás:* 8-10 db figyelemfelhívó plakát a drogok negatív hatásaival a fókuszban
- *Drogprevenciós videók* projektoron

Amit hallhatnak:

- **Február 25., 10 óra - Dr. Zacher Gábor toxikológus főorvos, a Honvédkórház sürgősségi osztályának vezetője:** *A drogfogyasztás orvosi oldala*
- **Február 25., 11 óra - Dr. Kriskó Miklós, pszichiáter, addiktológus:** *Miért fordulnak az emberek, a fiatalok a drogokhoz? Életkori, helyi sajátosságok*

Aktivitások:

- **Szavazás: Hogyan mondj nemet a drogokra?** Az egyik plakáton olvashatók a javaslatok, tippek, ezekből kiválaszthatja a látogató, hogy szerinte melyik a legjobb és leghatásosabb, de leírhatja saját javaslatát is egy lapra, majd bedobhatja a kihelyezett urnába.
- **Tudásteszt: kvíz a kiállításon elhangzó, látható információkból, melyet a kiállításon végighaladva, a tanár a diákokkal közösen tölt ki:** tépőzáras tablón leragasztva a helyes válasz.
- **„Drogos szemüveg”:** speciális szemüveg, mellyel **illusztrálható, milyen hatást gyakorolnak a drogok az érzékszerveinkre.** A szemüveg nem a különböző kábítószeres hatásait, hanem a kábítószeres, hallucinogén állapot alatti vizuális és mozgáskoordinációs zavarokat szimulálja. **Feladat:** egy, a padlón elhelyezett piros csíkon kell végig egyensúlyozni.
- **„Részegszemüveg”:** Ezen szemüveg a bódult, illuminált állapotot szimulálják, beleértve az óvatosságot, a növekvő reakcióidőket, zavartságot, virtuális torzulásokat, a mélység és távolság megbecsülésének változását, a periférikus látás csökkenését, limitált ítélőképességet és döntési képességet, korlátozott mozgáskoordinációt. **Feladat:** egy, a padlón elhelyezett piros csíkon kell végig egyensúlyozni.

I. Mi a drog?

Hazánkban **minden legális és illegális, tudatmódosításra alkalmas természetes vagy mesterséges anyagot** (alkohol, kábítószer, nikotin, koffein) **értjük rajta**.

II. Tények, adatok

A világon 256 millió drogfogyasztó van, ebből 13 millióan használnak intravénás drogokat. A magyar drogfogyasztók száma 15-20 ezer főre tehető, számuk évről-évre növekszik. **Európában évente kb. 2000 ember hal meg** kábítószer túladagolásban, **Magyarországon ez a szám átlagosan 20-30 fő**, háromszor annyi férfi, mint nő, átlagéletkoruk 33 év. **Minden évben 6-7000 kábítószer-fogyasztáshoz köthető bűncselekményt követnek el** Magyarországon.

Melyek a leggyakrabban használt szerek?

Az illegális szerek tekintetében a 18-64 éves népesség körében a kannabiszszármazékok fogyasztása a legelterjedtebb (8,5%), ezeket az ecstasy (2,4%), az amfetamin (1,8%) és a hallucinogének (1,4%) követik.

Milyen fertőző betegségek terjednek intravénás drogokkal?

- **Hepatitis C** - az intravénás szerhasználók 48,7%-a fertőzött Magyarországon.
- **HIV** – 2014 – 271, 1%-uk fertőzött Magyarországon.
- **Hepatitis B** – 2014 – 64 fertőzött személy Magyarországon.

III. A kábítószeres csoportosítása

III/1. Az opiátok

Ide tartozik: ópium, heroin, kodein-származékok (Codein, Coderit, Coderetta, Hydrocodin, stb.), morfium, methadon, palfium, diconal, pethidin, máktea.

Az opiátszármazékok erős fizikai és lelki függőséget okoznak. **Hosszabb használatot követően a hatás csökken, s a szerhasználat fennmaradásában a megvonási tünetek elkerülése játssza a fő szerepet.** A függőség a lelki tüneteinek (a szer utáni sóvárgás, depresszió, stb.) kezelése éveket igénybe vevő feladat.

	KIS MENNYISÉG ESETÉN	NAGY MENNYISÉG ESETÉN	TÚLADAGOLÁS TÜNETEI
TESTI TÜNETEK	szájszárazság, éhségérzet növekedés, jelentősen csökkent reflexek	hányinger	hányás
PSZICHÉS TÜNETEK	feldobottság, jókedv, nevetés, az érzékek felfokozottsága, a vizuális, hallási, látási érzékek élnkülése, megváltozása, a gondolkodás, logikai funkciók sérülése, megváltozása	az érzékek megváltozása, hallucinációk, pánik-roham alakulhat ki, kellemetlen közérzet	szorongás, zavartság, pánik, hallucinációk

III/2. A központi idegrendszeri depresszánsok

Ide tartozik: barbiturátok, benzodiazepinek, **alkohol (!)**. A barbiturátokat és a benzodiazepineket a gyógyászatban nyugtatóként, altatóként használják, az alkoholt pedig élvezeti szerként fogyasztják. Az alkohol hatása sokrétű. **E szerek változó mértékű lelki, és erős testi függőséget alakítanak ki.** Nyugtató hatásukkal szemben tolerancia alakul ki, légzésbénító hatásukkal szemben azonban nem. Több ilyen szer együtt adagolva halálos kimenetelű légzésbénulást okozhat.

III/3. A pszichostimulánsok

Ide tartozik: amfetamin (speed), kokain és annak tiszta bázisa, a crack, valamint az ecstasy (MDMA, azaz 3,4-methylenedioxi-methamfetamin) és rokon vegyületei.

Ezeket a szereket elsősorban a hangulatot javító, fáradtságot csökkentő hatásuk miatt használják. Az amfetamin hatása alatt a használó energiával telítettnek éli meg magát, nem érzi a fáradtságot, s úgy érzi, mindenre képes. Könnyebben kommunikál, könnyebben kezdeményez beszélgetést. Az amfetamin erős pszichés függőséget képes kialakítani. Folyamatos használatot követően depresszió, álmatlanság, rossz közérzet, ingerültség, irritabilitás lép föl.

Kokain

	KIS MENNYISÉG ESETÉN	NAGY MENNYISÉG ESETÉN	TÚLADAGOLÁS TÜNETEI
TESTI TÜNETEK	az idegrendszert izgató, stimuláló hatás, hőmérséklet emelkedése, fokozott, érzékenység a fényre, fokozott szexuális, készlettség, étvágy csökkenése, álmatlanság	fokozott izgalmi hatás, nagy mértékű vérnyomás-emelkedés, erős szívdobogás	keringési zavarok, szívinfarktus, szívritmuszavar, légzési zavarok, kóma, halál
PSZICHÉS TÜNETEK	flash érzet, kellemes közérzet, eufória, energiával-teltség érzete, túlzott önértékelés	pánik-roham, paranoiás tünetek	

Amfetamin:

	KIS MENNYISÉG ESETÉN	NAGY MENNYISÉG ESETÉN	TÚLADAGOLÁS TÜNETEI
TESTI TÜNETEK	az idegrendszert izgató, stimuláló hatás, éberségi szint növekedése, vérnyomás-emelkedés, izzadás, fogcsikorgatás, vízvesztés, étvágytalanság	az idegrendszer fokozott izgalma, fokozott vérnyomás-emelkedés, szívdobogás	keringési zavarok, kezelhetetlenül magas vérnyomás, légzési nehézség, kóma, halál
PSZICHÉS TÜNETEK	nyugtalanság érzet, beszédesség, álmatlanság, megnövekedett önbizalom, önértékelés	fokozott nyugtalanság, pánik-roham, szorongás	

Ecstasy:

	KIS MENNYISÉG ESETÉN	NAGY MENNYISÉG ESETÉN	TÚLADAGOLÁS TÜNETEI
TESTI TÜNETEK	az idegrendszert izgató, stimuláló hatás, éberségi szint növekedése, vérnyomás-emelkedés, izzadás, fogcsikorgatás, álmatlanság, vízvesztés, étvágytalanság, rángások, nyugtalanság érzet	az idegrendszer fokozott izgalma, fokozott vérnyomás-emelkedés, szívdobogás	keringési zavarok, légzési nehézség, kóma, halál
PSZICHÉS TÜNETEK	boldogság-érezet, beszédesség, másokkal való közelség érzete, kiegyensúlyozottság érzete, megnövekedett egyetértés másokkal, fokozott empátia	hallucinációk, fokozott nyugtalanság, pánik-roham, szorongás	

III/4. A kannabinoidok

A marihuána és a hasis fő hatása a tudatállapot módosítása. A drog hatása alatt a használó a normálistól eltérően éli meg a világot: a színek, a hangok, a zene tisztábbnak, élvezetesebbnek, teltebbnek tűnhet. megváltozik a gondolkodás, s a használó sokszor kreatívabbnak, okosabbnak éli meg magát. **Ezeknek a szereknek a veszélye abban rejlik, hogy a használó újra és újra vissza akar térni ezekhez az élményekhez, s ekközben a droghasználat nélküli mindennapok szürkévé, élménytelenné válnak.**

	KIS MENNYISÉG ESETÉN	NAGY MENNYISÉG ESETÉN	TÚLADAGOLÁS TÜNETEI
TESTI TÜNETEK	szájszárazság, éhségérzet növekedése, jelentősen csökkent reflexek	hányinger	hányás
PSZICHÉS TÜNETEK	feldobottság, jókedv, nevetés, az érzékek felfokozottsága, a vizuális, hallási, látási érzékek élénkítése, megváltozása, a gondolkodás, logikai funkciók sérülése, megváltozása	az érzékek megváltozása, hallucinációk, pánik-roham alakulhat ki, kellemetlen közérzet	szorongás,- zavartság, pánik, hallucinációk

III/5. A hallucinogének

Ide tartozik: az LSD (lizergsav-dietil-amid), a meszkalin, a mágikus (vagy pszichedelikus) gombák (pszilocibin), a phencyclidin (PCP), DOM (STP, 2,5-dimethoxy-4-methylamfetamin), DMT (dimethyl-tryptamin).

Az LSD és az egyéb hallucinogén szerek nagyon erős tudatállapot módosító hatást fejtenek ki. Hatásuk alatt a használó hallucinációkat él meg, a világot és benne saját magát egészen másmilyennek éli meg, mint korábban. **Rövid idő alatt kialakítja a testi és a lelki függőséget,** fizikai függőségre azonban nem hajlamosít. Egyik veszélye az úgynevezett "bad trip", a lidérces utazás, amely fenyegetettség-érzettel, üldözési hallucinációval jár. A tartósan hallucinogén drogot szedők közül sokan skizofréniában szenvednek.

	KIS MENNYISÉG ESETÉN	NAGY MENNYISÉG ESETÉN	TÚLADAGOLÁS TÜNETEI
TESTI TÜNETEK	feszültség, pupillatágulás, vérnyomás-emelkedés, fokozott izgalmi szint	a hatás időtartamának jelentős megnövekedése, kellemetlen testi tünetek	a hatás időtartamának jelentős megnövekedése
PSZICHÉS TÜNETEK	látás-, hallás-, tapintás-érzékletek megváltozása, erős hallucinációk, kedélyállapot ingadozása, alvászavarok, az én-érzés elvesztése, realitás-vesztés	a negatív élmények, szorongás, pánik, kellemetlen hallucinációk, növekvő valószínűséggel történő előfordulása	a negatív élmények, szorongás, pánik, kellemetlen hallucinációk valószínű megjelenése

III/6. A különféle szerves oldószerek, inhalánsok

Hatásmódjuk leginkább az alkoholéhoz hasonló, csak sokkal erősebbek annál. Kezdetben eufóriát, a részegséghez hasonló állapotot, hallucinációt okoznak. Érzéstelenít, csillapítja a fájdalmat, kábítószerként pedig gyakran okoz erotikus hallucinációkat (innen ered a kéjgáz elnevezés), eufória, álomlátás lép fel. A hatás 5-15 másodperc alatt lecseng. **Nagyobb adagban eszméletvesztést, szívrohamot, máj- és veseműködési elégtelenséget okoznak.** Minden szervrendszert károsítanak, különösen a májat, a vesét, a tüdőt, a csontvelőt, az agyat, ezért roppant veszélyes anyagok.

III/7. Dizájnerdrogok

A designer drog vagy új pszichoaktív szer (UPSZ) kifejezést azokra a szerekre használják, melyek molekuláris szerkezetükben illegális drogokra hasonlítanak, így azokhoz hasonló hatásokat idéznek elő. Mivel azonban kémiai szerkezetük a kábítószer-listákon szereplő anyagokétól kissé eltér, tehát nem szerepelnek a tiltólistákon, ezért ellenőrzés alá vonásáig jogi következmények nélkül terjeszthetők, forgalmazásuk és használatuk legális.

Ide tartozik: mefedron (kati, miau-miau), MDPV (fürdősó), spice, látnok zsálya, herbál.

IV. Drogfogyasztásra utaló jelek

Pszichés tünetek: gyors hangulatváltozások; szokatlan ingerlékenység; idegesség; agresszivitás; közöny; álmatlanság; alvási zavarok, a figyelem és a koncentráció képesség zavara, térbeli és időbeli tájékozódási zavar, indokolatlan fáradtság, kimerülés, indokolatlan félelem- vagy pánikézés.

Testi tünetek: beesett arc, elszíneződött bőr, ismeretlen eredetű tüsszúrásnyomok a test felszínén, szájszárazság, orrfolyás, túlzott érzékenység külső ingerekre pl.: fényre, zajra, fájdalomra; étvágytalanság, erős fogyás.

Magatartásbeli változások: túlzott költekezés, kölcsönkérés; pénz, illetve egyéb érték eltűnése; a korábbi érdeklődés csökken; titkolózás, zárkózottság; a családon belüli kapcsolatok megromlása; cél nélküliség; ürességérzés; saját maga és környezete elhanyagolása; új, ismeretlen barátok titkolása, a régiek elhanyagolása; kimaradozás az iskolából

V. A drogfogyasztás büntetőjogi következményei

A törvény különbséget tesz alkalmi fogyasztók és kábítószer-függők között, az utóbbiak általában enyhébb büntetésekre számíthatnak. A büntetőeljárásban igazságügyi orvos szakértői vizsgálat alapján dől el, hogy ki melyik kategóriába tartozik.

Büntetési tételek:

- **Csekély mennyiséget megszerez, tart, előállít, természet, behoz, kivisz, átvisz:** 2 évig terjedő szabadságvesztés (de elterelhető).
- **Csekély mennyiséget kínál, átad:** 2 évig terjedő szabadságvesztés.
- **Védett intézményben és annak közvetlen környezetében kínál, átad, forgalomba hoz, kereskedik:** 5-10 évig terjedő szabadságvesztés (csekély mennyiség esetén: 5 évig terjedő).
- **Jelentős mennyiséget előállít, természet, megszerez, tart, országba behoz, innen kivisz vagy országon átvisz:** 5-10 évig terjedő szabadságvesztés.
- **Jelentős mennyiséget kínál, átad, forgalomba hoz, kereskedik:** 5-15 évig vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.
- **18. évét betöltött 18. alattinak átad, kínál, forgalomba hoz, kereskedik:** 5-10 évig terjedő szabadságvesztés (csekély mennyiség esetén: 5 évig terjedő szabadságvesztés)

(**Forrás:** WEBBeteg.hu, Kamaszpanasz.hu, narkopolisz.blog.hu, Országos Epidemiológiai Központ, The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, United Nations Drug Control Programme and the Centre for International Crime Prevention, függetlenség.hu.)